

Aan
de gemeenteraad

Datum 15 oktober 2024
Zaaknummer 2024-0104037
Betreft Evaluatie mobiliteitsregeling openbaar vervoer voor financieel kwetsbare inwoners in Dordrecht over het jaar 2023

Vergadering van
Portefeuillehouder: Wim van der Kruijff
Begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Opgaven - Zorgzame Stad
Auteur: Raphaël Muller
E-mail: rg.muller@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Raphaël Muller
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

In de eerste helft van 2024 is de mobiliteitsregeling openbaar vervoer voor financieel kwetsbare inwoners in Dordrecht over het jaar 2023 geëvalueerd. Deze mobiliteitsregeling, die voorziet in gratis en kortingsvervoer voor inwoners met een inkomen tot 140% van het wettelijk sociaal minimum, is sinds januari 2023 van kracht en richt zich op AOW-gerechtigden en volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd. Met deze raadsinformatiebrief delen wij de meest relevante uitkomsten van dit onderzoek met uw raad, zodat u op de hoogte bent van de voortgang en impact van de mobiliteitsregeling.

Wat is de te delen informatie?

Onder de 1.527 gebruikers die - via de Dordtpas - in 2023 gebruik hebben gemaakt van de mobiliteitsregeling is door het OCD een enquête uitgezet met twintig meerkeuzevragen en drie open vragen. 37% van de AOW-gerechtigden en 19% van de volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd heeft hieraan meegewerkt. Daarnaast heeft het OCD Stroomlijn geïnterviewd die WMO-vervoer via de Drecht- en Wijkhopper faciliteert. Tenslotte heeft ook Qbuzz gebruikerscijfers aangeleverd. Deze data tezamen verschaft inzichten in het gebruik en de effectiviteit gedurende het eerste volledige jaar 2023.

Zoals gezegd is de mobiliteitsregeling bedoeld om financieel kwetsbare inwoners van Dordrecht, met een inkomen tot 140% van het wettelijk sociaal minimum (WSM), te verbeteren in hun mobiliteit. Deze doelgroep loopt een groter risico op isolement en eenzaamheid wanneer alternatieve vormen van (openbaar) vervoer niet beschikbaar zijn.

De mobiliteitsregeling voorziet in:

- Gratis openbaar vervoer tijdens daluren voor inwoners die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Deze inwoners kunnen op werkdagen tijdens daluren en in het weekend kosteloos gebruikmaken van de stadsbussen van Qbuzz binnen Dordrecht.
- 40% korting op openbaar vervoer tijdens daluren voor inwoners in de leeftijdscategorie 18 jaar tot de AOW-leeftijd. Deze groep kan met korting reizen tijdens daluren op werkdagen en in het weekend middels de stadsbussen van Qbuzz in de Drechtsteden.

Beide reisproducten worden via een aanvraagproces verstrekt via de Dordtpas, wat betekent dat rechthebbende inwoners geen aparte inkomenstoets of leeftijdscontrole hoeven te ondergaan om in aanmerking te komen voor deze mobiliteitsregeling. Wel moet de inwoner beschikken over een persoonlijke OV-chipkaart, die aangeschaft dient te worden. Dit reisproduct wordt vervolgens door Qbuzz op de OV-chipkaart geladen. Het merendeel van de volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd ervaart het aanvraagproces als (heel) makkelijk. AOW-gerechtigden hebben meer moeite met het aanvraagproces. De aanvraag via de website van Dordtpas wordt als moeilijk ervaren, zo ook het online vinden van informatie over de Dordtpas. Dit signaal wordt opgepakt door de Dordtpas.

De mobiliteitsregeling heeft primair drie doelen:

- De mobiliteit van de doelgroep verbeteren.
- Zelfredzaamheid behouden of vergroten.
- Stimuleren van participatie/Meedoen aan de maatschappij.

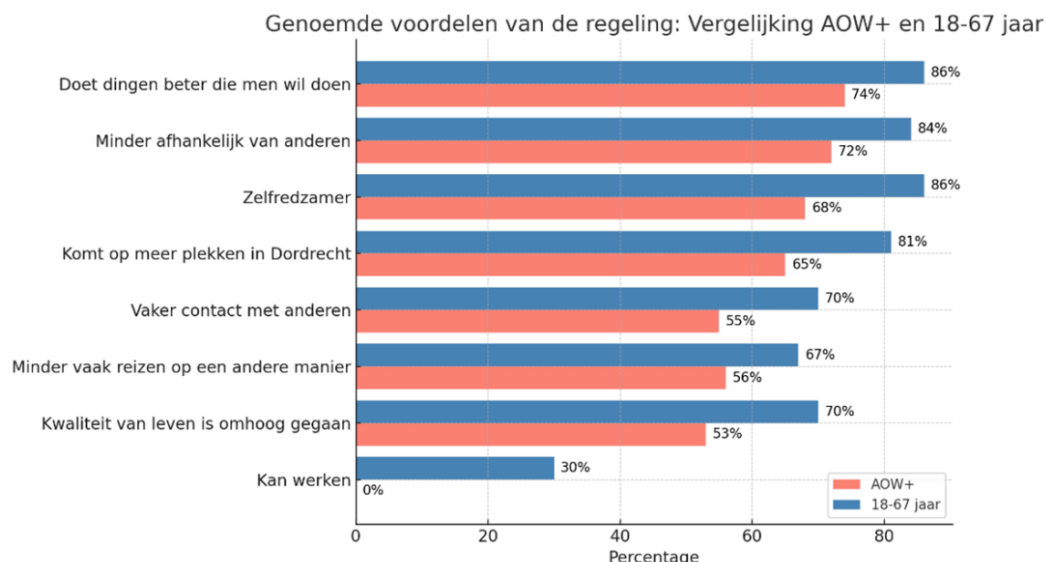
Secundair pogen we met deze mobiliteitsregeling verdere druk op het WMO-vervoer, zoals de Drecht- en Wijkhopper van Stroomlijn, te verlichten.

Bereik en gebruik van de mobiliteitsregeling

- In 2023 hebben 1.527 inwoners met en via de Dordtpas een OV-abonnement aangevraagd en verzilverd. Dat komt neer op 20% van de Dordtpashouders die behoren tot de doelgroep en daarmee van de mobiliteitsregeling profiteren.
- Maar liefst 72% van de AOW-gerechtigden en 64% van de volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd geeft aan dat zij vaker gebruik maken van het openbaar vervoer sinds zij gebruik maken van deze mobiliteitsregeling.
- Van de volwassen Dordtpashouders in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd heeft 12% een OV-abonnement. Het gebruik van de mobiliteitsregeling is met name hoog onder AOW-gerechtigde Dordtpashouders, van wie 52% een OV-abonnement heeft. Dit duidt erop dat met name deze groep de mobiliteitsregeling actief benut.

Tevredenheid en ervaren voordelen

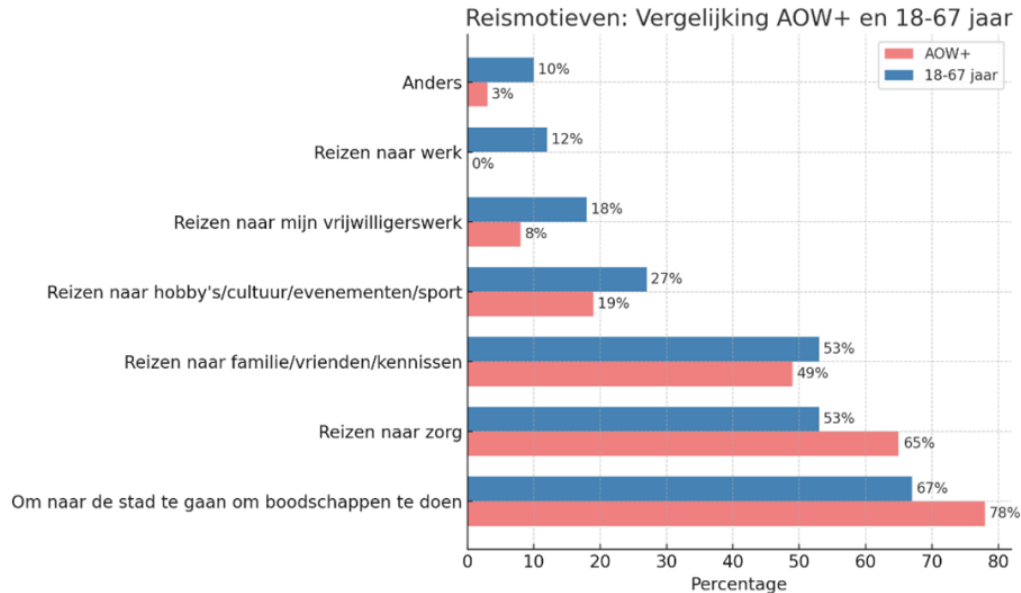
- Een groot deel van de gebruikers geeft aan dat de mobiliteitsregeling veel voordelen voor hen heeft. Zowel AOW-gerechtigden als volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd geven voornamelijk aan dat zij door de mobiliteitsregeling beter de dingen kunnen doen die zij willen doen, zelfredzamer zijn en minder afhankelijk van anderen:

- Het betekent dat de drie doelen van de mobiliteitsregeling behaald worden. Gebruikers van deze mobiliteitsregeling kunnen (weer) meedoen aan de maatschappij. Ook draagt de mobiliteitsregeling effectief bij aan hun mobiliteit en zelfredzaamheid.

Frequentie van gebruik en redenen voor reizen

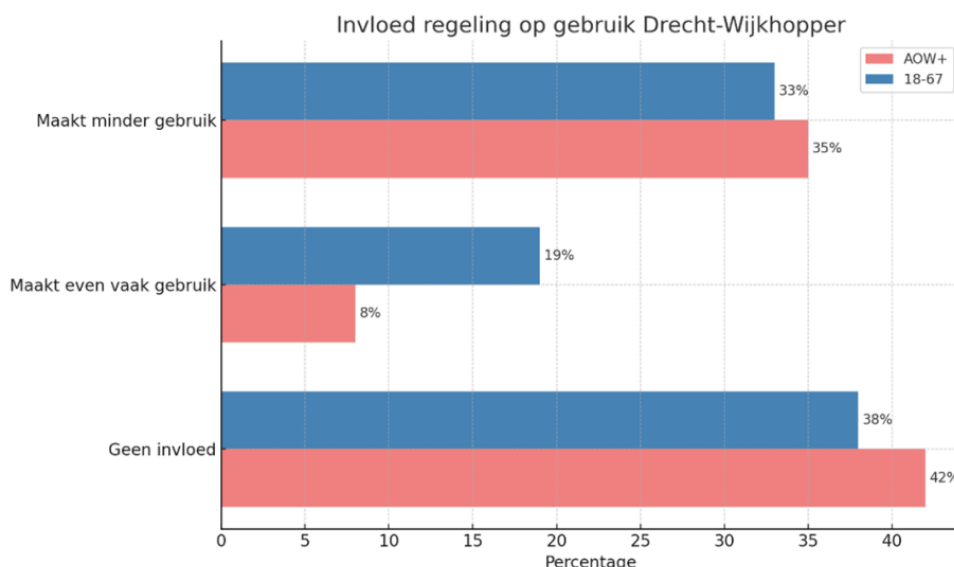
- AOW-gerechtigden maken gemiddeld 9,4 keer per maand gebruik van het OV-abonnement, terwijl volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd gemiddeld vijf keer per maand reizen.
- De gemiddelde reisafstand verschilt, waarbij volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd gemiddeld 4,3 km per reis afleggen en AOW-gerechtigden 3,4 km.
- AOW-gerechtigden maken meer tripjes over kortere afstand, terwijl volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd minder tripjes maken over een gemiddeld langere afstand.
- De belangrijkste redenen voor het gebruik van het abonnement:

- De redenen illustreren hoe de mobiliteitsregeling bijdraagt aan openbaar vervoer dat voor de doelgroep toegankelijk is. Ook draagt het bij aan de maatschappelijke participatie van de gebruikers.

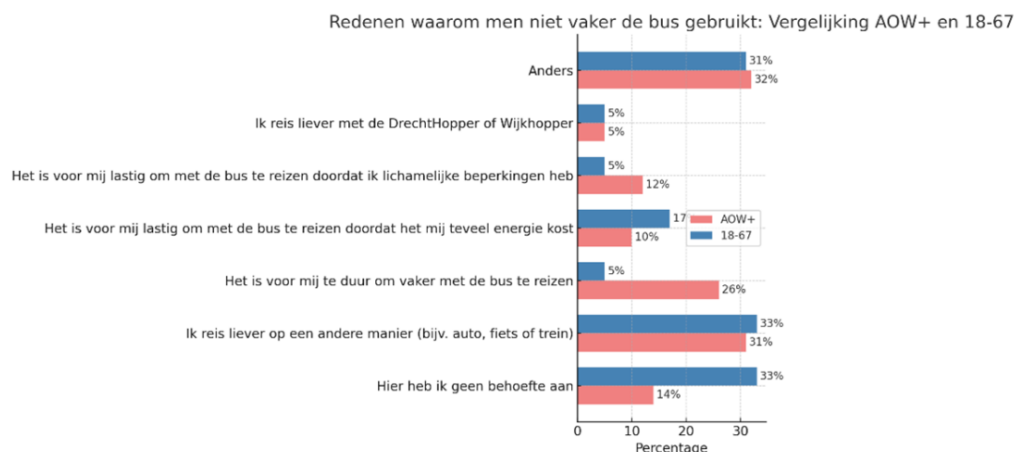
Impact op WMO-vervoersdiensten

- Getracht is om inzichtelijk te maken of en in welke mate de mobiliteitsregeling de druk op het WMO-vervoer verlicht, zoals de Drecht- en Wijkhopper van Stroomlijn. Het is in dit verband allereerst belangrijk te benoemen dat de Drecht- en Wijkhopper meer en andere inwoners bedient dan de gebruikers van deze mobiliteitsregeling. Voor een Drecht- en Wijkhopperpas heeft een inwoner immers een WMO-indicatie nodig en speelt inkomen - in tegenstelling tot de mobiliteitsregeling - geen rol. Daarnaast voorziet de mobiliteitsregeling in openbaar busvervoer in daluren terwijl van de Drecht- en Wijkhopper zeven dagen per week gebruik gemaakt kan worden, ook buiten daluren. In tegenstelling tot deze mobiliteitsregeling voorziet de Drecht- en Wijkhopper tenslotte in vervoer 'van deur tot deur' wat voor inwoners die door een beperking geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer van belang blijft. Dat maakt een een-op-eenvergelijking tussen WMO-vervoer en deze mobiliteitsregeling complex, zo ook het aantonen of door deze mobiliteitsregeling van verlichting daadwerkelijk sprake is.
- 35% van de AOW-gerechtigden en 33% van de volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd maakt in ieder geval minder gebruik van WMO-vervoer. Tegelijkertijd zijn er nog steeds gebruikers die helaas even vaak gebruik maken van WMO-vervoersdiensten of stellen dat de mobiliteitsregeling geen invloed heeft op het gebruik van WMO-vervoersdiensten. Zoals gezegd wijst dit erop dat WMO-vervoersdiensten voor inwoners die door een beperking geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer belangrijk blijft.

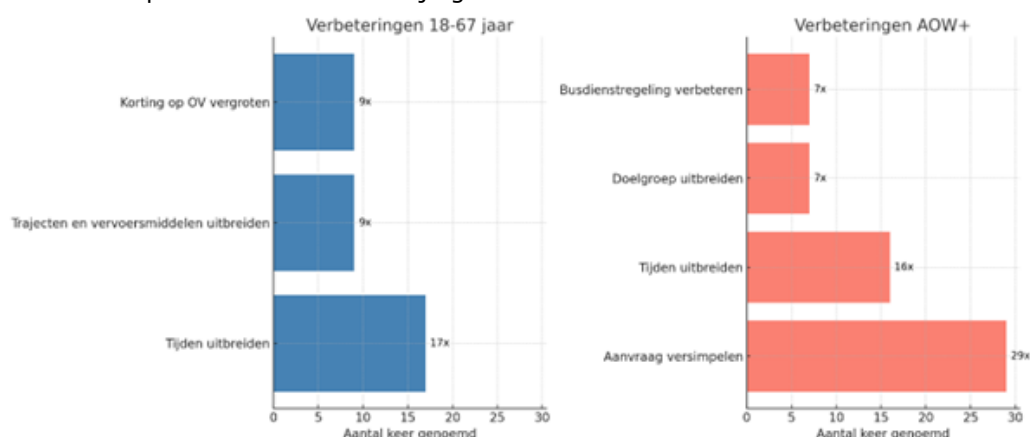

Redenen om niet vaker gebruik te maken van de mobiliteitsregeling

- De door AOW-gerechtigden en volwassenen in de leeftijdscategorie van 18 jaar tot de AOW-leeftijd genoemde redenen om niet vaker gebruik te maken van de mobiliteitsregeling zijn:

- De redenen om niet vaker gebruik te maken van de mobiliteitsregeling hebben raakvlakken met de verbeterpunten die hoofdzakelijk genoemd worden:

Financiële aspecten

In het raadsvoorstel worden drie scenario's geschetst voor de verwachte kosten, gebaseerd op het percentage gebruikers van deze mobiliteitsregeling (20%, 25%, 30%). Voor 2023 is het scenario van 25% gebruik gehanteerd. Zoals gezegd heeft 20% van de Dordtpashouders gebruik gemaakt van de mobiliteitsregeling. Daardoor is de mobiliteitsregeling in 2023 uitgevoerd binnen de gestelde randvoorwaarden. De kosten zijn onttrokken uit de reserve PA 2022-2026 'Alternatief voor gratis busvervoer 65+'.

Risico's en toekomstontwikkelingen

In het besluit met zaaknummer 2022-0190882, waarbij een krediet beschikbaar is gesteld voor de nieuwe mobiliteitsregeling openbaar vervoer voor financieel kwetsbare inwoners wordt gewezen op twee relevante risico's:

- Ten eerste zou het aantal gebruikers hoger kunnen uitvallen dan verwacht, wat de kosten zou verhogen. Dit probleem is voor 2023 niet aan de orde. In 2024 neemt het aantal gebruikers af en zal - net als in 2023 - het aantal gebruikers niet hoger uitvallen dan geprognoseerd.
- Vooralsnog blijven de huidige reisproducten in 2025 nog beschikbaar. Vanaf 2026 zullen deze worden vervangen door alternatieven via OVpay, het nieuwe betaalsysteem voor openbaar vervoer met de bankpas. In 2025 zullen wij opnieuw in gesprek gaan met Qbuzz over de mogelijkheden van OVpay.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

De suggesties tot verbetering die in het onderzoek van het OCD genoemd worden zijn opgepakt. In 2024 is frequent via de Dordtpas, Gemeentenieuws en social media kanalen de mobiliteitsregeling actief onder de aandacht gebracht waarbij ook specifiekere aandacht is voor de wijze van aanvragen. Ook zal worden onderzocht of en in hoeverre deze mobiliteitsregeling toegankelijker gemaakt kan worden voor inwoners die er door een beperking geen of minder gebruik van kunnen maken.

De mobiliteitsregeling kan in haar huidige vorm worden voortgezet tot en met 2026, waarbij de benodigde middelen worden onttrokken uit de reserve PA 2022-2026 Alternatief voor gratis busvervoer 65+.

De huidige overeenkomst met Qbuzz ten aanzien van deze mobiliteitsregeling loopt af op 31 december 2024. Rekening houdende met het feit dat de financiële middelen voor de huidige mobiliteitsregeling tot en met 2026 beschikbaar zijn worden in Q4 2024 afspraken gemaakt met Qbuzz om de continuïteit van de mobiliteitsregeling voor 2025 en 2026 middels een nieuwe overeenkomst te borgen. Daarin worden de mogelijkheden met betrekking tot OVpay meegenomen.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De benodigde middelen voor deze mobiliteitsregeling worden onttrokken uit de reserve PA 2022-2026 Alternatief voor gratis busvervoer 65+.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Het besluit met zaaknummer [2022-0190882](#), waarbij een krediet beschikbaar is gesteld voor de nieuwe mobiliteitsregeling openbaar vervoer voor financieel kwetsbare inwoners. Dit besluit vormt de grondslag voor de uitvoering van de mobiliteitsregeling zoals deze in 2023 is uitgevoerd.

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

P.A.C.M. van der Velden
burgemeester